

УДК 330.34(063)

I 66

Голова організаційного комітету:

Гальцова О.Л. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин Класичного приватного університету.

Члени організаційного комітету:

Покатасва О.В. – доктор економічних наук, професор, перший проректор Класичного приватного університету, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування.

Салига К.С. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Класичного приватного університету.

Пужай-Черета А.М. – кандидат економічних наук, заступник начальника Головного управління ДФС у Запорізькій області.

Миронова Л.Г. – доктор економічних наук, професор кафедри економіки Класичного приватного університету.

Метеленко Н.Г. – доктор економічних наук, професор, директор Інженерного навчально-наукового інституту Запорізького національного університету.

Трохимець О.І. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин Класичного приватного університету.

Шапошников К.С. – доктор економічних наук, професор, начальник відділу науково-дослідної роботи та атестації наукових кадрів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України.

Семенов А.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Класичного приватного університету.

Рита Бендаравичине – доктор економіки, професор, Університет ім. Вітаутаса Великого, Литва.

Дарібекова Айгуль – кандидат економічних наук, доцент, професор, завідувач кафедрою «Фінанси», Академія «Болашак», м. Караганда, Республіка Казахстан.

Інноваційний розвиток економіки: інфраструктурний та I 66 інвестиційний аспекти: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 26-27 листопада 2021 р.). – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2021. – 136 с.

ISBN 978-966-992-668-5

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток економіки: інфраструктурний та інвестиційний аспекти» 26-27 листопада 2021 року, м. Запоріжжя), у яких розглядаються проблеми економічної теорії та історії економічної думки, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємством та інші питання.

УДК 330.34(063)

ISBN 978-966-992-668-5

© Класичний приватний університет, 2021

**НАПРЯМ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

Погорілко В. М.

ГЕНЕЗИС КАТЕГОРІЇ «МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ»
ЯК ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ 80

Швець Н. В.

ЧЕРЕЗ СМАРТСПЕЦІАЛІЗАЦІЮ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
ДО ЄВРОПАРТНЕРСТВА: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД 83

**НАПРЯМ 5. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА**

Чернятевич Я. В.

ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
НА РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ 88

НАПРЯМ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Ширяєва Л. В., Загоруйко А. Ю.

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ «БАНКОПАД»
НА СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 93

Кондрацька Н. М.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНТЕХ-РИНКУ В УКРАЇНІ 95

Котик О. В., Панчук Т. В.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ 100

Криховецька З. М.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ 104

Лиса О. В.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 109

Фролов С. М., Орлов В. В., Дзюба В. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИННОСТІ (КАУЗАЛЬНОСТІ)
ФОРМУВАННЯ РЕАЛЬНОГО ВВП УКРАЇНИ 113

**НАПРЯМ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
АНАЛІЗ ТА АУДИТ**

Голуб Н. О.

УПРАВЛІНСЬКІ ПИТАННЯ
ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 118

3. Про наукові парки [Електронний ресурс]: Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>.

4. Про індустриальні парки [Електронний ресурс]: Закон України від 21.06.2012 № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>.

5. Державна служба статистики: Офіційний сайт. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

6. Кухарєва О.О. Інноваційно-інвестиційні перспективи розвитку економіки України. *Moderní aspekty vědy: XIII. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. str. 548. С. 61–97.

Фролов Сергій Михайлович

*доктор економічних наук, професор,
кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Сумського національного аграрного університету;*

Орлов Володимир Володимирович

*кандидат економічних наук,
перший заступник голови Дніпропетровської ОДА;*

Дзюба Вікторія Віталіївна

*начальник відділу митного оформлення експорту
і обліку митних платежів ПАТ «Мотор Січ»*

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИННОСТІ (КАУЗАЛЬНОСТІ)
ФОРМУВАННЯ РЕАЛЬНОГО ВВП УКРАЇНИ**

Сучасне інформаційне суспільство переживає період турбулентності, формування нового економічного порядку і реконструкції світового господарства. З одного боку, цифрова економіка як сучасна стадія соціально-економічного розвитку розширює можливості розвитку людини і сприяє підвищенню добробуту завдяки активному використанню інформації, знань та інноваційних технологій. З іншого боку, перехід до нового економічного порядку не позбавлений проблем і протиріч, що породжені глобалізацією та інформатизацією, які стосується усіх

сфер життєдіяльності і вимагають комплексного підходу для забезпечення національної економічної безпеки.

Економічна безпека є однією з найважливіших умов розвитку країни, що дає орієнтири для прийняття основних соціально-економічних рішень.

З цією метою, запропоновано провести аналіз причинності (каузальний аналіз) та здійснити оцінку залежності формування реального ВВП, як основного показника, що характеризує економічну безпеку національної економіки країни від зовнішньо-економічних і соціальних чинників.

Результат дослідження виявлення причинності на основі тесту Грейнджеру буде свідчити про вплив обраних зовнішньо-економічних і соціальних чинників на обсяги формування реального ВВП.

Причинність (каузальність) по Грейнджеру є однією з найбільш популярних концепцій у економетриці. У її основі покладено аксіому, що майбутнє не може впливати на минуле.

Дану аксіому Грейнджер показував в інформаційному аспекті: для того, щоб з'ясувати, чи є змінна X причиною формування змінної Y , варто визначити, яку саме долю дисперсії теперішнього значення змінної X пояснює попереднє значення змінної Y і чи може зміна попередніх значень змінної X вплинути на змінну Y . Змінна X буде причиною Y , якщо X формує прогноз Y з позиції зменшення дисперсії [1; 2; 3; 4].

Використання тесту Грейнджера передбачає прогнозування за допомогою лінійних регресійних моделей. Зазвичай, регресії відображають «прості» кореляції, але Грейнджер стверджував, що причинно-наслідковий зв'язок в економіці може бути перевірений шляхом вимірювання здатності передбачати майбутні значення часового ряду з використанням попередніх значень іншого часового ряду. Оскільки, питання «істинної причинності» є глибоко філософським і через помилки *post hoc ergo propter hoc*, яка передбачає, що одне, яке передує іншому, може використовуватися як доказ причинності, економетрики стверджують, що тест Грейнджера виявляє тільки «передбачувану причинність».

Використання одного тільки терміну «причинність» є неправильним, оскільки причинність по Грейнджеру краще описувати як «передування» або, як «тимчасовий зв'язок».

Загальні зведені результати проведеного каузального аналізу представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

**Дослідження каузальності по Грейнджеру
для показника реального ВВП та показників,
що характеризують рівень зовнішньоекономічного розвитку
та рівень розвитку соціальної сфери України**

Показник	1 лаг	2 лаг	3 лаг	4 лаг
Експорт товарів та послуг, млн грн	→	–	–	–
Імпорт товарів та послуг, млн грн	→	–	–	–
Платіжний баланс (поточний рахунок), товари та послуги, нетто, млн дол. США	–	–	–	–
Платіжний баланс (фінансовий рахунок), трлн дол. США	–	←	←	←
Міжнародна ліквідність (загальні резерви, крім золота), млн дол. США	←	←	–	–
Міжнародні резерви (Офіційні резервні активи), СДР, млн дол. США	–	–	→	→
Міжнародна ліквідність (золото), дол. США	–	–	–	–
Зміна обсягу світової торгівлі, %	–	–	→	→
Зміна обсягу промисловості, % (світ)	–	–	–	–
Індекс непевності торгівельної політики	–	–	–	–
Індекс геополітичних ризиків	←	–	←	←
Витрати на споживання домогосподарств (реальні), млн грн	–	←	←	←
Соціальні виплати, млн грн	–	–	–	–
Індекс безробіття	←	←	←	←
Співвідношення кредитів на житлову нерухомість до сукупних валових кредитів	←	←	←	←
Обсяги приватних грошових переказів в Україну, млн дол. США	←	←	–	–
Формування валового основного капіталу, млн грн	←	–	←	←

Можемо виділити наступні ознаки, що характерні для ситуації, за якої обсяг реального ВВП впливає на показники зовнішньоекономічного розвитку та рівень розвитку соціальної сфери. Перш за все, визначимо вплив на обсяг реального ВВП, при 5% рівні значимості, наступних показників:

- експорт товарів та послуг (з лагом у 1 кварталі);
- імпорт товарів та послуг (з лагом у 1 кварталі);
- платіжний баланс (поточний рахунок) (з лагом у 1 і 2 кварталі);
- міжнародні резерви (офіційні резервні активи), СДР (з лагом у 3 і 4 кварталі);
- зміна обсягу світової торгівлі (з лагом у 3 і 4 кварталі).

У свою чергу, до показників, на які здійснював вплив обсяг реального ВВП було віднесено:

- платіжний баланс (фінансовий рахунок) (з лагом у 2–4 кварталі);
- міжнародна ліквідність (загальні резерви, крім золота) (з лагом у 1 і 2 кварталі);
- індекс геополітичних ризиків (з лагом у 1 і 3–4 кварталі);
- витрати на споживання домогосподарств (реальні) (з лагом у 3 і 4 кварталі);
- індекс безробіття (з лагом у 1–4 кварталі);
- співвідношення кредитів на житлову нерухомість до сукупних валових кредитів (з лагом у 1–4 кварталі);
- обсяги приватних грошових переказів в Україну (з лагом у 1 і 2 кварталі).
- формування валового основного капіталу (з лагом у 1 та 4 кварталі).

Крім того, двосторонній каузальний вплив було виявлено між показником реального ВВП та показником формування валового основного капіталу з лагом у 3 кварталі.

Також відмітимо, що за результатами розрахунків не знайдено каузальних зв'язків між показником реального ВВП та показниками:

- платіжний баланс (поточний рахунок);
- міжнародна ліквідність (золото);
- зміна обсягу промисловості (світ);
- індекс непевності торгівельної політики;
- соціальні виплати.

Література:

1. Granger C.W.J. Investigation Casual Relations by Econometric Methods and Cross-Spectral Methods. *Econometrica*. 1974. Vol. 37. P. 424–438.
2. Granger C.W.J. Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*. 1969. № 37. P. 424–438.
3. Granger C.W.J. Testing for causality: A personal viewpoint. *Journal of Economic Dynamics and Control*. 1980. № 2. № 329–352.
4. Granger C.W.J. *Essays in Econometrics: The Collected Papers of Clive W.J. Granger*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.